

Studieclub Putten discussieert over draineren en kilveren

Hoe haal je water snel weg?

Het aantal extreme buien neemt toe. Hoe kun je je daar als teler het best tegen wapenen? Goede drainage is vanouds de oplossing. Onder akkerbouwers groeit ook de aandacht voor egaliseren. Maar wat is de beste manier? Leden van de Akkerbouw Studieclub Putten gingen met elkaar in discussie over draineren en egaliseren.

Negentien akkerbouwers en een DLV'er passen net in het zaaltje van het Griekse restaurant Mythos. Het ligt in een smalle straat in het centrum van Zuidland (ZH). Vanavond gaat het over 'Alleen draineren of ook egaliseren?' Maar eerst komen de notulen en mededelingen aan de orde. Het bestuur deelt mee dat conform eerdere afspraken per bedrijf slechts één persoon lid kan zijn van de studieclub. Vanuit de leden was het verzoek gekomen of er ook zoons mee mochten komen. Maar het bestuur voelt daar niet voor omdat de club anders te groot wordt. Dan zou er geen ruimte meer zijn voor nieuwe leden.

Drie leden hebben deze avond het thema voorbereid: Cees de Ruitter, Rens van Bergeijk en Elias Biesheuvel.

Voorkeur voor de ketting

De laatste bijt het spits af. Hij vertelt over draineren en illustreert dat met tal van foto's, vooral van natte percelen. Weersextremen komen vaker voor. „Wat kunnen we zelf doen om te voorkomen dat er water op het land staat?“ Regelmatic reageren leden op vragen en opmerkingen van Biesheuvel. „Wanneer moet je draineren? Als de oude versleten

is?“ vraagt Bram Langendoen. „Bij twijfel draineren“, antwoordt Biesheuvel. „Bij het drains reinigen kun je per buis noteren hoe die eraan toe is“, zegt voorzitter Meindert den Ouden. Veel drains op Putten zijn zo'n 25 jaar geleden gelegd tijdens de ruilverkaveling. Die zijn nu aan het eind van hun levensduur. De meeste leden hebben voorkeur voor draineren met de ketting boven sleufloos. Dat kost wel 10 cent meer per meter, maar dan kun je zien wat je doet. Zeker in bonte grond, met veen in de ondergrond is sleufloos niet populair. In de bonte bodem van Putten is veen in de ondergrond geen

Drie leden van de Akkerbouw Studieclub Putten verzorgen een presentatie over draineren en egaliseren.

uitzondering. Volgens Den Ouden waren er zes jaar geleden veel problemen met sleufloze drainage. Her en der zijn delen van percelen toen opnieuw gedraineerd. DLV'er Leen van Marion oppert om in het voorjaar in de tarwe te draineren, als alternatief voor de meestal korte periode in de herfst waarin de omstandigheden daarvoor goed zijn. „Dat kost je een ton tarwe per hectare, maar de drainage ligt er dan perfect in”, zegt hij. „Dat levert meer op dan het verlies aan tarweopbrengst.”

Egaler gewas na egaliseren

Akkerbouwer en loonwerker Rens van Bergeijk gaat in op egaliseren. Iedereen heeft de afgelopen herfst heel netjes onder droge omstandigheden kunnen werken en toch staat er nu veel water op het land. Hoe kan dat? Vlakligging speelt een belangrijke rol, geeft hij aan. Met egaliseren zijn er na een bui minder natte plekken, de grond is daardoor egaler droog in het voorjaar en de gewasgroei is daardoor ook egaler. Natte plekken zijn immers kouder. Als je minder hinder wilt hebben van extreme buien, heeft het meer effect om boven de grond maatregelen te nemen dan in de grond, geeft hij aan.

Egaliseren heeft ook nadelen: je verschuift teeltaarde. Waar teeltaarde wordt weggeschoven, kan vershraling ontstaan en de machines om de grond te verplaatsen kunnen verdichting veroorzaken. Er ontstaat discussie over de manier van egaliseren: met een kilverbak, een kilverdoserbak, met een rupskraan, door te ploegen of door het aanvoeren van grond. „Een kilverbak rijdt ook waar die helemaal niet hoeft te rijden”, zegt Evert Kranenburg. Vooral als er sprake is van hoogten en laagten levert een kraan het beste werk, is zijn ervaring. Bovendien kun je dan beter zien wat je doet én je kunt de grond mengen.

Van Bergeijk laat diverse hoogtekaartjes zien van percelen, vóór en na het vlakker maken.

Diverse deeloplossingen passeren de revue. Zoals het leggen van een extra draineerbuis naar een lage plek of het aanpassen van de ploeg- en pootrichting, zodat water beter weg kan.

„Is het niet beter om na het kilveren niet te ploegen, maar een niet-kerende grondbewerking uit te voeren? Dat voorkomt dat je de dunnere laag goede grond weg schuift”, vraagt Langendoen. „Niet ploegen geeft minder lucht in de grond en dus minder waterberging”, reageert Van Bergeijk.

Laat je vooraf goed adviseren, adviseert Wout Lugtenberg. Want als je een fout maakt, is het achteraf moeilijk op te lossen.

Schrik van hoogteverschil

Van Bergeijk toont foto's van natte percelen en diverse hoogtekaartjes van percelen van hemzelf en van enkele van de aanwezigen. Van veel percelen zijn de kopeinden en de slootkanten het hoogst. Lage plekken geven meestal minder opbrengst, legt hij uit. Daar duurt het langer voor de grond is opgewarmd. Dat kost een ton tarwe per hectare. Hij adviseert iedereen om de loonwerker te vragen naar hoogtekaartjes. „Je bent steeds weer verrast als je daar op ziet hoe groot de hoogteverschillen zijn”, zegt iemand. „Of als je met de spa een geul moet graven”, reageert iemand anders alert. „Ik dacht dat ik een vlak perceel had, maar dat bleek het minst vlakke”, vertelt Den Ouden. „Je schrikt ervan.”

„Zou je na kilveren en draineren een ander volggewas kiezen?” wil DLV'er Van Marion van de inleider weten. „Meestal niet”, antwoordt Van Bergeijk. Op het perceel dat net in beeld is, komen bieten na het kilveren. „Heb je na kilveren meer last van kwel?” vraagt iemand. „Niet als je maar een laagje van 15 centimeter weg schuift”, antwoordt Van Marion. „Hoe is de nazorg met de verdichting, als je 70 keer met een trekker met kilverbak ▶

Copyright foto

Rens van Bergeijk:

„Vraag de loonwerker naar hoogtekaartjes.”

Copyright foto

Elias Biesheuvel:

„Bij twijfel draineren.”

Copyright foto

Meindert den Ouden:

„Je schrikt van de hoogteverschillen.”

Copyright foto

Evert Kranenburg:

„Een kraan levert het beste werk.”

Serie studieclubs

Samen weet je meer dan alleen. Daarom delen veel Nederlandse akkerbouwers hun kennis met collega's, om zo hun teelten en bedrijfsprestaties op een hoger plan te brengen. In studieclubverband komen de cijfers op tafel, worden elkaars bedrijven bezocht of helpen externe deskundigen bij het beantwoorden van vragen. Akker brengt in deze serie akkerbouwstudieclubs in beeld, van de traditionele akkerbouwgewassen tot grove groenten en van teelttechniek tot economie. Deze keer is dat de Akker Studieclub Putten, op Voorne-Putten (ZH).

Copyright foto

'De meeste leden hebben voorkeur voor draineren met de ketting boven sleufloos. Dat kost wel 10 cent meer per meter, maar dan kun je zien wat je doet.'

heen en weer gereden bent over een perceel?" vraagt iemand. „Wij rijden er zelf altijd 25 kuub vaste mest op“, antwoordt Van Bergeijk. „Dat geeft een boost aan het bodemleven en aan de capillaire werking.“ Hij heeft tot slot nog een rijtje tips voor zijn collega's: breng schone zeefgrond naar laagtes, start met ploegen in laagtes en verleg je kopakker.

Kilveren op maat

Kees de Ruiter pakt het laatste item bij de kop: kilveren. Naast zijn akkerbouwbedrijf heeft hij een baan bij landbouwmechanisatiebedrijf Stehouwer. Voor het kilveren zijn drie technieken voorradig. De eerste is met een laser. Dat heeft het voordeel dat van delen van percelen apart het afschot bepaald kan worden. Het vraagt wel inzicht van de chauffeur. Een alternatief is kilveren met RTK. Dat geeft een grotere afwijking dan met een

laser, maar je kunt werken met het eigen hoogtekaartje, de grondbalans is simpeler en vooraf is een goede inschatting te maken van de uren en de kosten van de loonwerker. De nieuwste ontwikkeling is een geavanceerd gps-systeem uit Australië: Terra Cutta van Precision Farming Technologies. Daarmee kunnen de loonwerker en de akkerbouwer eerst thuis aan de keukentafel precies zien welke vlaklegging het beste resultaat geeft. Het werkt op basis van een gps-hoogtekaart. De Ruiter laat van percelen zien hoe snel het water verdwijnt bij welke bewerking. Krimpde blauwe vlekken laten onder andere zien hoe het regenwater naar de sloot stroomt. Het systeem verdeelt een perceel in stukken van 20 vierkante meter. Per deel kan traploos, heel nauwkeurig het afschot bepaald worden. Per saldo levert dit systeem de minste grondverplaatsing. Het systeem is duurder dan de andere technieken, maar een loonwerker kan meer hectares kilveren in dezelfde tijd, aldus De Ruiter. Het is vooral de moeite waard voor

dure gewassen, oppert Van Bergeijk. „Dure gewassen...?“ herhaalt Langendoen. Gelach alom.

Veldleeuwerik

De bijeenkomst loopt op zijn eind. Bij de rondvraag komen er nog diverse zaken aan de orde. Bij één punt ontstaat discussie en gelach, namelijk als de voorzitter meldt dat hij die ochtend gelezen heeft dat deelnemers aan Veldleeuwerik aan minder strenge eisen hoeven te voldoen voor vergroening. Een vanggewas hoeft bijvoorbeeld geen tien weken op het land te staan.

„Als je duurzaam wil zijn, moet een vanggewas juist langer op het land staan“, reageert iemand. „Dat komt zeker door een goede lobby voor Veldleeuwerik“, vermoedt Leen van Marion, de vader van DLV'er Leen van Marion junior, die lid is van de club. „We kunnen er nog tegen lobbyen.“ ■

'Met egaliseren zijn er na een bui minder natte plekken, de grond is daardoor egaler droog in het voorjaar en de gewasgroei is daardoor ook egaler.'

Akkerbouw Studieclub Putten

Eenentwintig akkerbouwers onder de rook van Rotterdam hebben zich verenigd in de Akkerbouw Studieclub Putten. De club bestaat al tientallen jaren. De leden komen jaarlijks zes keer bijeen: vijf keer in een zaaltje en dan geven leden of externe deskundigen een inleiding, en eenmaal op het bedrijf van een van de leden. Bovendien vindt jaarlijks een studiereis plaats van twee of drie dagen, in binnen- of buitenland. Ook de partners kunnen dan mee.

Copyright foto